

UNELE PARTICULARITĂȚI ALE MĂSURILOR DE CONSTRÂNGERE, REGLEMENTATE DE LEGEA PENALĂ A STATELOR UNITE ALE AMERICII ȘI A MARII BRITANII

Mariana SPATARI,

doctor în drept, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Vlad NEDELICU,

doctorand, Universitatea de Stat din Moldova

SUMMARY

Coercive measures in comparative criminal law express the essence of the criminal law and are the coercive consequences that the criminal law links to violating the precepts of criminal law. Having a repressive or a retributive character, they apply some deprivation or affection, and aim to prevent committing new illegal acts by the person to whom they were applied, but are also some examples to those who would be inclined to follow bad examples. They are the specific measures with a preventive character that judicial bodies may take against persons who have committed offenses under the criminal law, revealing thereby a state of danger that would otherwise be discarded and preventing thus committing new offenses under law.

Keywords: comparative criminal law, criminal coercive measures, imprisonment, detention, fine, unpaid labor for community, arrest, punishment measure, correctional institution, criminal action.

REZUMAT

Măsurile de constrângere în dreptul penal comparat exprimă esența dreptului penal și sunt consecințele coercitive pe care legea penală le leagă de încălcarea preceptelor normelor penale. Având caracter represiv sau retributiv, ele aplică o anumită privațiune sau afecțiune și au drept scop prevenirea săvârșirii de noi fapte ilicite de către cel căruia i se aplică, dar și prin exemplaritate față de cei care ar fi înclinați să urmeze exemple negative. Ele sunt acele măsuri specifice cu caracter preventiv pe care organele judiciare le pot lua față de persoanele care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală, relevând prin aceasta o stare de pericol care n-ar putea fi altfel înlăturată și preîntâmpinând astfel săvârșirea de noi fapte prevăzute de lege.

Cuvinte-cheie: drept penal comparat, măsuri de constrângere penală, privațiune de libertate, detenție, amendă, muncă neremunerată în folosul comunității, arest, măsură de pedeapsă, instituție corecțională, faptă penală.

Introducere. Pedepsele prevăzute de legea penală a SUA și a Marii Britanii sunt măsuri de constrângere statală și mijloace de reeducare prevăzute de lege pentru săvârșirea unei anumite infracțiuni, ele fiind aplicate de instanța de judecată infractorului pentru a preveni săvârșirea de noi infracțiuni. Acestea au drept obiectiv realizarea scopului legii penale care ține de apărarea împotriva infracțiunilor valorilor esențiale ale societății, fiind, în același timp, și scopul politicii penale în ansamblu. În dreptul penal al acestor state, măsurile și pedepsele puse în aplicare de legea penală au următoarele funcții: de constrângere, de reeducare, de exemplaritate, de eliminare, concomitent cu realizarea prevenției speciale. În legislațiile penale a mai multor state întâlnim trei categorii de sancțiuni de drept penal, și anume: *pedepsele, măsurile educa-*

tive și măsurile de siguranță. Unele legislații cuprind și alte sancțiuni de drept penal cum sunt cele cu caracter administrativ, disciplinar sau de drept civil, sancțiuni nepenale.

Rezultate obținute și discuții. Sistemul de drept al SUA își are rădăcinile în dreptul englez comun, care și-a menținut influența după declararea independenței de la 1776 față de Coroana Britanică. Asimilând principiile de bază, specifice sistemului de drept anglo-saxon, el, în același timp, reflectă în sine anumite momente specifice, determinate de particularitățile evoluției istorice, de dezvoltarea politică și social-economică. În mare parte, aceasta se reflectă în faptul că indeferent de caracterul unitar al izvoarelor de drept, un sistem juridic uninațional în SUA nu există. Este prezentă doar legislația federală și sisteme de drept ale statelor aparte luate [5, p. 87]. Această trăsătură

își lasă amprenta, în deplină măsură, și asupra legii penale a SUA, fiind prezente 53 de sisteme de drept penal separate – în 50 de state, cea federală și a districtului Columbia, unde se află capitala țării. Acest fapt a determinat o atare particularitate a sistemului de drept penal american, cum este dualismul juridic, conform căruia pe teritoriul unui anumit stat funcționează normele de drept specifice lui, iar în anumite condiții este aplicat și dreptul federal [19, p. 53-54].

La nivel de stat, legea penală este constituită, în ordine ierarhică, din Constituție – act normativ de cel mai înalt nivel, urmată de actele Congresului și actele normative subordonate legii [18, p. 46]. Prevederile constituționale pun la dispoziție o reglementare generală a chestiunilor ce au caracter de drept penal. Mai mult, la nivel de federație, la 4 martie 1909 a fost

adoptat Codul penal al SUA, care, însă, a fost aplicat doar până în 1948, fiind ulterior „dizolvat” în Codul de legi al SUA [14, p. 127]. În 1962, de Comisia Națională de reformare a dreptului federal a fost publicat Codul penal model al SUA, care reglementa multiple aspecte, inclusiv și cele care aveau atribuție la măsurile de constrângere penală (în mare parte, ordinea de aplicare a lor) [8, p. 145]. Prevederile Codului penal model sunt luate în calcul, în mai multe state, în procesul de elaborare și perfecționare a actelor normative de drept penal [6, p. 58-59].

Pe segment local, legea penală este formată din Constituțiile statelor și codurile penale. Totodată, este evidentă o tendință de dezvoltare a legii penale din state, de anulare a normelor arhaice și de punere în circulație a unor prevederi contemporane unanim recunoscute [14, p. 130]. O astfel de stare a lucrurilor este specifică și pentru sistemul de măsuri de constrângere penală al SUA. Nu există un sistem unic de pedepse, dreptul fiecărui stat reglementând propriile mijloace de influență juridico-penală. Tipic este faptul că până la momentul de față nu a fost elaborată definiția unică (comună) legislativă a noțiunii de „pedeapsă”, „măsură de constrângere penală”.

În legislația penală a mai multor state scopurile pedepsei sunt formulate indirect. Codul penal model al SUA din 1962 formula scopurile de aplicare a principiilor privind pronunțarea sentințelor, printre care: 1) prevenirea comiterii de noi infracțiuni; 2) ajutorarea în corijarea și reintegrarea socială a condamnatului etc.

Mențiunea indirectă a scopurilor de bază ale pedepsei este atestată și în legislația în vigoare a SUA. Astfel, partea a II-a a paragrafului 3553 din Codul de legi al SUA, printre factorii care trebuie luați în considerare la stabilirea pedepsei se enumeră: pedeapsa trebuie să

contribuie la respectarea și aprecierea legilor; să influențeze binefăcător comportamentul infracțional; să asigure societatea de comiterea noilor infracțiuni; să creeze posibilități pentru condamnat de a-și continua studiile, în pregătirea profesională, deservirea medicală sau alt tip de deservire [2, p. 285-286; 19, p. 77].

Totodată, este posibil de a evidenția anumite trăsături comune, specifice scopurilor pedepsei în dreptul penal al SUA: inspirarea de frică, lipsirea de posibilitatea de a comite din nou infracțiunea, corectarea și reeducarea persoanei condamnate [12, p. 71-72]. Încă o trăsătură specifică pentru politica penale în sfera aplicării măsurilor de constrângere, la care face referire și autorul V. S. Ustinov, este răspunderea sporită a participanților și, în special, a conducătorilor grupărilor criminale organizate [20, p. 76-77].

În manualele americane de drept penal, în actele Ministerului Justiției al SUA și în alte izvoare de drept, adeseori se enumeră patru scopuri principale ale pedepsei: răsplata, intimidarea, privarea condamnatului de posibilitatea de a comite noi infracțiuni, corectarea acestuia [2, p. 286; 12, p. 71]. Prin răsplata se are în vedere aplicarea pedepsei vinovatului pentru a exprima atitudinea de condamnare a comportamentului său de către societate. Intimidarea, ca și în dreptul penal englez, este privită sub două aspecte: generală și individuală, ambele orientate spre preîntâmpinarea infracțiunilor fie de către un cerc indeterminat de persoane, fie de către un singur infractor, dar în dreptul american accentul este pus pe intimidarea generală. Privarea de posibilitatea de a comite noi infracțiuni presupune atât izolarea condamnatului de societate, protejând astfel persoanele de eventualele atentate comise de către acesta, cât și aplicarea pedepsei capitale. Prin corectare se subînțelege modi-

ficarea comportamentului condamnatului, astfel încât el în general renunță la activitatea infracțională. O mare parte dintre exponenții acestei teorii sunt psihologi, psihiatri, alți specialiști, care văd originea criminalității în factorii de natură biologică. Această teorie recunoaște posibilitatea aplicării măsurilor de corectare, indiferent de gradul de vinovăție în comiterea infracțiunii, dar numai datorită „stării periculoase a persoanei” [2, p. 286-287].

După cum afirmă autorul C. F. Guțenco, pedepsele prevăzute în legile federale și la nivelul unor state aparte sunt divizate în *pedepse de bază* și *pedepse complementare*, ele fiind determinate de codurile penale și, respectiv, actele normative concrete ce stabilesc pedepse pentru anumite fapte. Pedepsele de bază înglobează privațiunea de libertate în toate varietățile ei, amenda, precum și pedeapsa cu moartea [6, p. 175-176]. Pedeapsa penală poate fi aplicată atât persoanelor fizice, cât și în privința persoanelor juridice. Persoanele juridice sunt supuse, de obicei, pedepselor pecuniare [14, p. 179].

Pedeapsa cu moartea (pedeapsa capitală) este prevăzută și definită în actele legislative ale anumitor state, ea fiind aplicată în privința infracțiunilor deosebit de grave. Totodată, în textul lor se reglementează, în mod diferit, categoriile de fapte și cercul persoanelor sancționate cu pedeapsa capitală, varietățile ei și modul de punere în executare. În marea majoritate a statelor se admite aplicarea acestor măsuri de pedeapsă nu doar în privința bărbaților, ci și în privința persoanelor de sex feminin. Însă, în conformitate cu paragraful 3596 a Codului de legi al SUA, această pedeapsă nu se dispune în privința femeilor însărcinate, precum și a persoanelor care, în virtutea stării sale psihice, nu sunt capabile să conștientizeze pedeapsa cu moartea și motivul aplicării ei. În unele

state această categorie de pedeapsă, în genere, nu este prevăzută. Deosebiri esențiale se atestă și în aspectul practic al aplicării pedepsei cu moartea. Astfel, deși în 14 state acest gen de pedeapsă este prevăzut, el nu a fost pus în aplicare nici odată. În alte state pedeapsa capitală este dispusă de instanță, însă, *de facto*, nu se pune în executare [7, p. 55]. În calitate de varietăți ale pedepsei capitate în SUA sunt recunoscute: folosirea scaunului electric, moartea prin spânzurare, moartea prin împușcare, otrăvirea [10, p. 17].

Pedeapsa capitală este reglementată, de asemenea, prin norme de drept la nivel național, însă, faptic, acestea nu sunt puse în aplicare de către instanțele de judecată federale [11, p. 54]. În ultima perioadă de timp la nivel înalt sunt expuse opinii în vederea introducerii interdicției de a aplica pedeapsa capitală minorilor, precum și față de persoanele care intenționau să comită fapte de omor [13, p. 33]. Este necesar de a menționa că procedura de punere în executare a pedepsei capitale în SUA este extrem de complicată. Condamnatul are dreptul de a înainta cerere de apel la Căminul Suprem al statului, a cărei examinare poate dura până la 5 ani. Mai apoi, hotărârea pronunțată poate fi atacată la Judecătoria regională care preia examinarea cauzei de la început [7, p. 73-74].

Privațiunea de libertate este una dintre cele mai răspândite măsuri de pedeapsă, prin ea avându-se în vedere izolarea deținuților în instituții penitenciare. O particularitate specifică a acestei măsuri de pedeapsă o reprezintă durata termenului de aplicare a ei. Astfel, paragraful 70.00 din Codul penal al statului New-York prevede posibilitatea condamnării la privațiune de libertate până la 25 de ani [17, p. 108]. Totodată, paragraful 3584 din Codul de legi al SUA prevede că, în cazul condamnării la privațiune de libertate, termenul acesteia poate fi

calculat simultan, concomitent, cât și consecutiv. În cazul din urmă, termenul de executare a pedepsei poate fi unul destul de substanțial și de durată. Este admisă, de asemenea, și detențiunea pe viață, care se aplică pentru infracțiuni deosebit de grave, atribuite la categoria *felony* din grupa A. Legislația unor state fixează instituția sentințelor nedeterminate, cu posibilitatea ulterioarei eliberări condiționate de la executarea pedepsei. După cum afirma autorul L. Friedmen, acestei instituții i-a fost specifică, pe parcurs, o tendință de decădere și trecerea la pronunțarea sentințelor determinate cu termen fix de executare a pedepselor [21, p. 144-145].

Una dintre direcțiile prioritare în latura aplicării acestei varietăți de pedeapsă o reprezintă ridicarea randamentului și eficienței influenței corecționale, în vederea cărui fapt sunt realizate un șir de programe profesionale, de învățământ, de reabilitare [1, p. 128], precum și perfecționarea sistemului măsurilor de siguranță, în care sunt incluse protecția în perimetru, mijloacele de control ale accesului, metodele biometrice de control, măsurile organizaționale etc [16, p. 38-45]. Referitor la persoanele cu vârsta sub majorat, termenul maxim de detenție este unul mai redus. Conform paragrafului 70.05 din Codul penal al statului New-York, în privința acestei categorii de condamnați termenul de detenție nu poate depăși limita de 15 ani. Totodată, însă, nu este exclusă posibilitatea aplicării, în cazurile de comitere a infracțiunilor deosebit de grave, a detențiunii pe viață în privința minorilor.

Amenda reprezintă una dintre cele mai răspândite măsuri de pedeapsă, fiind, în același timp și măsură de pedeapsă principală, și măsură de pedeapsă complementară. De regulă, această varietate a pedepsei este una de alternativă în coraport cu privațiunea de libertate. Mărimea amenzii este direct de-

pendentă de subiectul răspunderii penale: în baza paragrafului 3571 al Codului de legi al SUA, amenda aplicată persoanelor fizice nu poate depăși suma de 250 000 dolari, iar amenda aplicată persoanei juridice nu poate fi mai mare de 500 000 dolari. De asemenea, conform paragrafului 3571 al Codului de legi al SUA, poate fi aplicată și amenda alternativă, calculată, cel mult în limită dublă în coraport cu mărimea venitului obținut de pe urma infracțiunii sau cu prejudiciul cauzat prin aceasta.

La categoria pedepselor complementare se atribuie privarea de dreptul de a exercita o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate, confiscarea averii sau interdicția de a se folosi de ea pentru o perioadă determinată de timp, arestul, înstrăinarea forțată a averii, privarea de drepturile electorale sau îngrădirea lor și obligarea de a recupera prejudiciul cauzat prin infracțiune. De rând cu aplicarea pedepsei, comiterea infracțiunii poate atrage și alte consecințe pentru cel vinovat. Astfel, în anumite state condamnarea pentru felonie sau condamnarea la privațiune de libertate reprezintă temei pentru divorț. Este posibilă și aplicarea unor astfel de măsuri de influență precum privarea de anumite drepturi civile, refuzul de a incorpora persoana pentru satisfacerea serviciului militar etc. [14, p. 178-179].

Una dintre cele mai răspândite măsuri de constrângere, cu caracter alternativ față de pedeapsa penală, este probațiunea, adică condamnarea condiționată, legată de transmiterea persoanei vinovate sub supraveghere. Persoana, condamnată la probațiune se află sub controlul unui funcționar special desemnat în acest sens. Totodată, în sarcina persoanei supravegheate sunt puse anumite obligațiuni și îngrădiri, în a căror conținut, conform paragrafului 3563 al Codului de legi al SUA intră: restituirea prejudiciului

suportat de partea vătămată; interzicerea de a avea asupra sa și de a păstra arme de foc; urmarea unui curs de tratament a dereglărilor psihice a alcoolismului și narcomaniei; plasarea și locuirea într-o instituție obștească corecțională. Mai mult decât atât, conform prevederilor paragrafului 3583 din Codul de legi al SUA, în privința persoanelor care își ispășesc pedeapsa privativă de libertate, poate fi aplicată transmiterea sub supraveghere pe un termen de până la 5 ani. Condițiile de aflare sub supraveghere, condorm pct. d) al paragrafului nominalizat, presupun participarea persoanei condamnate în cadrul programelor private, obștești sau necomerciale de reabilitare, controlul și verificarea comportamentului de către funcționari special împuterniciți în acest sens.

La categoria metodelor și varietăților constrângerii penale urmează de a fi, de asemenea, atribuite și măsurile de prevenire, aplicate în privința persoanelor capabile, potențial, de a săvârși infracțiuni. Autorul C. F. Guțenco atribuie la această categorie măsurile de siguranță sub forma izolării forțate, aplicate în privința persoanelor cu dereglări psihice. La categoria vizată mai sunt atribuite, de asemenea, măsurile de preîntâmpinare, aplicate persoanelor cu mod dezordonat de viață, care se exprimă în luarea unui angajament în scris privind comportamentul corespunzător legii, garantat, de frecvente ori, prin încasarea unei cauțiuni în acest sens [6, p. 190].

În ultimii ani în SUA se observă o tendință de a elabora o teorie unică, unanim acceptată, privind vinovăția, care ar reuni reprezentanții tuturor concepțiilor tradiționale. Analiza literaturii de specialitate americane contemporane care se referă la problema în cauză demonstrează recunoașterea treptată a fiecărei teorii menționate luate în parte, izolată una de alta, totodată, constatând că un scop sau

altul poate căpăta o importanță în funcție nu numai de o perioadă de timp, dar și de organul care execută pedeapsa. În realitate, legislatorul poate da importanță unor scopuri, instanța judecătorească – altor, iar organele penale de executare pot acorda prioritate cu totul altor scopuri. Astfel, se conturează o teorie mixtă privind scopurile pedepsei. Părtașii acestei teorii demonstrează că pedeapsa urmărește două grupuri aparte de scopuri: a) neutile (realizarea acestora nu oferă rezultate practice reale); b) utile (asigură realizarea unor consecințe practice reale). La prima categorie se atribuie scopurile de răsplată și ispășire, iar la a doua – neutralizarea, intimidarea și resocializarea. Toate aceste scopuri trebuie să fie într-o relație de reciprocitate [2, p. 287-288].

Atitudinea diversă a juriștilor americani față de scopurile urmărite de pedeapsă, influențează nemijlocit hotărârile emise pe cazuri penale concrete. Astfel, s-a constatat că două persoane care au comis una și aceeași faptă, în unele și aceleași condiții, dar în diferite state, le-au fost aplicate pedepse diferite. Cu toate că asemenea situație are temeii legislativ, atitudinea diversă a juriștilor practicieni față de scopurile pedepselor conduce la surparea limitelor de pedepsire a unor și acelorași fapte, la încălcarea principiului echității, la limitarea esențială a drepturilor condamnaților [2, p. 288].

Sistemul de drept al Marii Britanii se atribuie la familia dreptului anglo-saxon, apărut și format în perioada secolelor X-XIII. În cazul acestuia, izvoarele de bază ale normelor juridice le reprezintă statutele (actele legislative parlamentare) și precedentele judiciare. În acest context, forța juridică a ultimelor este atât de enormă, încât precedentul judiciar poate fi respins doar de către instanța ierarhic superioară. Cele menționate se atribuie în deplină măsură și la dreptul penal,

care se fundamentează pe multiple acte legislative ale parlamentului britanic, la care se atribuie: Legea privind dreptul penal din 1967; Legea privind dreptul penal din 1977; Legea cu privire la pedeapsa penală pentru tentativa la infracțiune din 1981; Legea cu privire la justiția penală din 1991; Legea cu privire la infracțiuni și pedepse din 1997 etc. Mai mult ca atât, dreptul penal englez se bazează și pe hotărârile judecătorești în baza cărora sunt examinate și soluționate cazurile similare [14, p. 9].

În Anglia relativ la misiunea pedepsei penale au fost remarcate trei teorii de bază: a) pedeapsa este o răsplată; b) pedeapsa este un mijloc de intimidare; c) pedeapsa este un mijloc de corectare a condamnatului.

Fiecare dintre aceste orientări reclamă unele explicații. La momentul actual, predominantă este ideea privind aplicarea măsurilor de represiune penală, care să urmărească concomitent toate trei scopuri – răsplată, intimidare și corectare, cu toate că, după cum menționează autorii Ludmila Dumneanu, Vladimir Grosu și Augustina Bolocan-Holban, în cazuri aparte de aplicare a pedepsei, raportul acestora poate fi diferit [2, p. 283].

Teoria engleză contemporană susține precum că pedeapsa este o răsplată (*teoria răsplății sociale*), fiind interpretată ca răsplata pentru a satisface sentimentul de echitate al victimei (instaurarea adevărului social). În acest caz, statul apare ca mijlocitor în satisfacerea pretențiilor persoanei, căreia i-a fost cauzată o daună. Este destul de răspândită și talmăcirea precum că pedeapsa ca răsplată reprezintă un mijloc de sancționare morală, adică un mijloc prin care întreaga societate nu acceptă și condamnă un asemenea comportament ilegal. Incriminarea faptei penale trebuie făcută „pe măsură” pentru a satisface publicul, adică condamnatu-

lui trebuie aplicată o pedeapsă peotriva faptei comise.

Pedeapsa ca mijloc de intimidare în doctrina penală engleză comportă un scop dublu al prevenției: general și special. Reprezentanții acestei teorii privesc condamnatul ca o ofrandă adusă societății în interesele generale ale prevenției, adică condamnatul este pedepsit astfel încât să servească cuiva de învățătură [2, p. 284].

Măsurile de constrângere, prevăzute de legea penală sunt divizate în pedepse penale, măsuri de probațiune, tratamentul forțat și curatela, precum și în măsuri de supraveghere aplicate în privința persoanei după eliberarea de la executarea pedepsei. Sistemul de pedepse include în sine privațiunea de libertate, amenda, serviciul neremunerat în folosul comunității, plasarea în centrele de reținere etc. [9, p. 148]. De regulă, legea prevede sancțiuni alternative, lăsând la latitudinea instanței de judecată posibilitatea aplicării celei mai raționale măsuri de constrângere penală. Pedepsele nu sunt divizate în principale și complementare, fapt care însă nu exclude posibilitatea aplicării mai multor măsuri de constrângere pentru comiterea unei infracțiuni.

Pedeapsa cu moartea era prevăzută în Marea Britanie doar pentru trădarea de patrie și piraterie. Începând cu anul 1970, ea nu se mai aplică, inclusiv și în privința persoanelor condamnate pentru acte de omor. Persoanele care au comis astfel de fapte sunt condamnate la detențiune pe viață.

Privațiunea de libertate se execută în penitenciare unde condamnații sunt deținuți în condiții identice, diferite fiind doar termenele de detenție. În conformitate cu normele Legii privind infracțiunile și pedepsele din 1997, se admite aplicarea detențiunii pe viață în privința persoanelor care au împlinit vârsta de 21 ani, precum și în privința persoanelor care nu au atins acest plafon de vârstă, dacă instanța

va ajunge la concluzia că există circumstanțe excepționale, care permit de a face acest lucru. În cazul aplicării privațiunii de libertate, durata acesteia, conform Legii privind justiția penală din anul 1991, depinde de seriozitatea infracțiunii (infracțiunilor), precum și de perioada de timp necesară pentru apărarea și protejarea societății din partea periculozității prejudiciului cauzat prin infracțiune.

Este necesar de a menționa că aplicarea acestei categorii de pedeapsă este, în ultima perioadă de timp, în scădere. În calitate de măsuri alternative pedepsei privative de libertate sunt introduse noi pârghii și mecanisme de influențare corecțională, așa-numitele pedepse neinstituționale, cum ar fi, în particular, acordarea de servicii neremunerate societății, activitatea în cadrul anumitor centre etc. Totodată, comiterea faptelor infracționale de un grad de pericolozitate avansat reprezintă premiza aplicării pedepselor din categoria celor mai aspre [3, p. 610].

Amenda este una dintre cele mai răspândite forme ale pedepsei și se aplică, fie de rând cu privațiunea de libertate, fie aparte. În caz de neachitare a acesteia, amenda, în baza art. 31 al Legii cu privire la împuternicirile instanțelor de judecată penale din 1973, poate fi înlocuită cu privațiune de libertate pe un termen de până la 12 luni. Mărimea amenzii este stabilită cu luarea în calcul a situației materiale a persoanei vinovate.

Acordarea de servicii gratuite în folosul comunității poate fi aplicată persoanelor care au atins vârsta de 17 ani. Această pedeapsă se exprimă, în conformitate cu prevederile art. 14 din Legea menționată supra, în executarea de către persoana condamnată a muncilor neremunerate de la 40 până la 240 ore. Genul lucrărilor care urmează a fi executate este stabilit de către funcționarul special împuternicit cu luarea în calcul a următoarelor momente:

excluderea contradicțiilor de caracter religios și a impedimentelor din cadrul procesului de studii și a activității de muncă. De asemenea, asupra persoanei condamnate mai este pusă și sarcina de a comunica despre schimbarea locului de trai și de a se prezenta la citarea instanței de judecată.

În privința infractorilor din categoria tinerei generații, legea penală prevede măsuri alternative de pedeapsă cu grad redus de asprime. Una dintre ele o reprezintă plasarea în centrele de reținere, ea fiind aplicată persoanelor cu vârsta între 14 și 21 ani pe un termen de la 21 zile până la 4 luni. Ca alternativă a înlocuirii pedepsei privative de libertate față de persoanele din categoria specificată, poate fi aplicată măsura de pedeapsă sub forma îngrijirii libertății. Această măsură de constrângere este dispusă doar în situațiile în care instanța va ajunge la concluzia că nu ar exista o altă metodă de influențare asupra celui vinovat. În loc de privațiune de libertate, menționează autorul A. C. Romanov, persoanelor cu vârsta sub majorat le poate fi aplicată instituirea supravegherii, inclusiv și la domiciliu [15, p. 212].

De rând cu măsurile de pedeapsă penală, instanța de judecată poate aplica minorilor și alte măsuri de constrângere, în special, emiterea ordonanței de instituire a curatelei, fixarea obligațiunii de a asigura comportamentul coresponsător al minorului sau obligarea acestuia de a frecventa anumite centre sociale.

În afară de măsurile de pedeapsă penală, legislația Marii Britanii reglementează și alte mijloace de influențare, la a căror categorie se atribuie, în primul rând, probațiunea, ea reprezentând, în esență, o condamnare condiționată cu transmiterea infractorului sub supravegherea unui funcționar special împuternicit. Probațiunea poate fi aplicată pe un termen de la 6 luni la 3 ani, cu instituirea, față de cel condamnat, a obligațiunii de

a nu părăsi domiciliul în anumite intervale de timp. Legea cu privire la împuternicirile instanțelor de judecată penale din 1973 mai prevedea, de asemenea, și alte obligațiuni, ca de exemplu: achitarea compensației, traiul în cadrul instituției corecționale etc. Aplicarea acestei instituții de drept penal, conform art. 11 din Legea cu privire la justiția penală din 1991, poate avea loc concomitent cu serviciile neremunerate în folosul societății.

Încă o măsură la care facem referire o reprezintă eliberarea condiționată a persoanei condamnate care, în baza art. 7 al Legii cu privire la împuternicirile instanțelor de judecată penale din 1973, este aplicată în condițiile în care persoana nu a comis o nouă infracțiune pe durata a 3 ani. Persoanele cu vârsta între 17-21 de ani, care au comis delict de un grad redus de pericolozitate, pot fi eliberate de la răspundere penală cu aplicarea măsurilor de supraveghere și de influențare obștească [4, p. 77]. Legea cu privire la infracțiuni și pedepse din 1997 prevede posibilitatea realizării și a măsurii de constrângere penală sub forma supravegherii după ispășirea (executarea) pedepsei. În situația aplicării acesteia, conform articolului 17 al legii specificate, persoana se află sub supravegherea permanentă a funcționarului împuternicit, fiind obligată de a respecta toate condițiile fixate în ordonanța instanței de judecată.

Concluzii. Actuala reglementare a măsurilor de constrângere penală în SUA și Marea Britanie este în măsură să satisfacă toate cerințele teoretice și practice ale unei instituții de drept care se dorește să fie în concordanță cu normele materializate în reglementările internaționale. În aceeași măsură nu putem să nu constatăm că anumite sancțiuni penale aplicate persoanei în dreptul penal american și englez reprezintă instituții noi, încă necunoscute sistemului de drept din Republica Moldova.

Răspunderea penală, pedeapsa penală și măsurile de constrângere în dreptul penal comparat reprezintă încă un subiect de aprige controverse în doctrină. Astfel, constatarea unor fenomene negative de amploare în legătură cu activitatea infracțională la nivel global trebuie să preocupe întreaga comunitate internațională. Un instrument eficient în această luptă, acceptat nu numai de statele comunității internaționale, dar și de doctrina juridică, îl constituie reglementarea univocă și corespunzătoare a măsurilor de constrângere penală.

Totodată, este necesară și utilizarea experienței acumulate de către legislația altor state în lupta cu fenomenul negativ al infracționalității. În acest sens, studierea practicii altor state poate să atragă, în unele cazuri, împrumutarea, însușirea ei. Aceasta lărgiște potențialul științei juridice autohnone, implică anumite corectări și rectificări în activitatea practică a organelor de drept, oferind posibilitatea unei interpretări largi a problemelor profesionale legate de subiectul aplicării măsurilor de constrângere penală.

Utilizarea metodei comparării normelor juridice ne-a permis, în mare parte, de a contrapune articole similare din legea penală a SUA și a Marii Britanii în vederea depistării celor mai eficiente forme ale reglementării instituției măsurilor de constrângere penală. Acest fapt poate fi de un real folos pentru revizuirea și perfecționarea legislației penale a Republicii Moldova la compartimentul măsurilor de constrângere penală.

Referințe bibliografice

1. Bruce L. Berg. Law enforcement: an introduction to police in society. USA, 1992.
2. Dumneanu Ludmila, Grosu Vladimir, Bolocan-Holban Augustina. Drept penal comparat. Note de curs. Chișinău, 2014.

3. Fenwick Helen. Civil liberties. Second Edition. London, 1998.

4. Thornton Peter. Public order law. Including the Public order Act. London, 1986.

5. Абаренков В. П., Алякринский О. А., Антонов М. Ф. и др. Современные Соединенные Штаты Америки. М., 1988.

6. Гуценко К. Ф. Уголовная юстиция США. М., 1979.

7. Квашис В. Смертная казнь в США. Российская Юстиция, №6, 1999.

8. Козочкин И. Д. Реформа американского уголовного права. Государство и Право, №9, 1993.

9. Козочкин И. Д. Строгая ответственность в уголовном праве Англии и США // Правоведение, 2000, №1.

10. Леви А. Приговорить к повешению. Российская Юстиция, №11, 1994.

11. Лешо И. Я. Смертная казнь в США. Вестник Московского Университета, №4, 1990.

12. Никифоров Б. С., Никифоров Ф. М. Современное американское уголовное право. М., 1990.

13. О применении смертной казни в США // Борьба с преступностью за рубежом (по материалам зарубежной печати). Ежемесячный информационный бюллетень. №10, 2002.

14. Преступление и наказание в Англии, США, Франции, ФРГ, Японии. Общая часть уголовного права. М., 1991.

15. Романов А. К. Правовая система Англии. М., 2000.

16. Система обеспечения безопасности в тюрьмах США. // Борьба с преступностью за рубежом (по материалам зарубежной печати) Ежемесячный информационный бюллетень. №10, 2001.

17. Уголовное право США. Сборник нормативных актов. Под редакцией И. Д. Козочкина. М., 1985.

18. Уголовное законодательство буржуазных стран. Общая часть. Сборник законодательных актов. Под редакцией А. Н. Игнатова, И. Д. Козочкина. М., 1990.

19. Уголовное законодательство зарубежных стран (Англии, США, Франции, Германии, Японии). Сборник законодательных материалов. Под редакцией И. Д. Козочкина. М., Изд. Зерцало, 1999.

20. Устинов В. С. Понятие и криминологическая характеристика организованной преступности. Нижний Новгород, 1993.

21. Фридмэн Л. Введение в американское право. М., 1993.